

Index spotrebiteľských cien

1 Kontakt	
1.1 Organizácia	Štatistický úrad Slovenskej republiky
1.2 Adresa	Miletičova 3, 824 67 Bratislava
1.3 Kontaktná osoba	Iveta Sásiková
1.4 Odbor	Odbor cenových štatistik
1.5 Telefón	+421 2 50236 341; +421 2 50236 339
1.6 E-mail	info@statistics.sk

2 Aktualizácia metaúdajov	
2.1 Dátum poslednej zmeny	28.04.2022

3 Popis štatistiky	
3.1 Popis údajov	
<p>Index spotrebiteľských cien tovarov a služieb (životných nákladov) pre všetky domácnosti charakterizuje cenový vývoj v celospoločenskom priemere. Indexy spotrebiteľských cien (životných nákladov) sa vypočítavajú aj pre vybrané typy sociálnych skupín domácností - zamestnancov, dôchodcov a za skupinu nízkopríjmových domácností.</p> <p>Spotrebiteľské ceny jednotlivých reprezentantov sa zisťujú na celom území SR vo vybranej sieti predajní a prevádzok služieb, kde obyvatelia obvykle nakupujú. Ceny sú zisťované počas prvých 20 dní sledovaného mesiaca.</p> <p>Od januára 2020, po revízii indexov spotrebiteľských cien, sa vývoj indexov spotrebiteľských cien sleduje na univerzálnom spotrebnom koši, založenom na súbore 728 reprezentantov - vybraných druhov tovarov a služieb platených obyvateľstvom. Každoročná revízia spotrebného koša býva prerokovaná so zástupcami štatistických orgánov, ministerstiev, odborových orgánov a ďalších.</p> <p>Index spotrebiteľských cien pokrýva všetky hlavné výdavkové kategórie tovarov a služieb, definované podľa ESA 2010. Tieto zahŕňajú: potraviny a nealkoholické nápoje; alkoholické nápoje a tabak; odevy a obuv; bývanie, vodu, elektrinu, plyn a ostatné palivá; nábytok, bytové zariadenie a bežnú údržbu domácnosti; zdravotníctvo; dopravu; pošty a spoje; rekreáciu a kultúru; vzdelávanie; reštaurácie a hotely; rozličné tovary a služby.</p>	
3.2 Klasifikačný systém	
<p>Členenie indexov sa uskutočnilo v súlade s metodikou Eurostatu tak, že sa univerzálny spotrebný koš člení na 12 odborov medzinárodnej klasifikácie individuálnej spotreby podľa účelu - COICOP (používaná skratka klasifikácie COICOP je odvodená z jej anglického názvu: Classification Of Individual Consumption by Purpose). Počet cenových reprezentantov v univerzálnom spotrebnom koši indexov spotrebiteľských cien je od januára 2020 nasledovný:</p>	

Odbor COICOP	Názov odboru COICOP	Stála váha	Počet reprezentantov
	Uhrnný index spotrebiteľských cien	1000	728
	v tom:		
1	Potraviny a nealkoholické nápoje	181,959	146
2	Alkoholické nápoje a tabak	53,7224	12
3	Odevy a obuv	47,9486	88
4	Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	248,3774	49
5	Nábytok, bytové zariadenie a bežná údržba domácnosti	71,9375	88
6	Zdravotníctvo	26,5275	37
7	Doprava	76,0171	83
8	Pošta a telekomunikácie	33,6818	19
9	Rekreácia a kultúra	89,9569	83
10	Vzdelávanie	17,5182	8
11	Reštaurácie a hotely	71,7665	44
12	Rozličné tovary a služby	80,5871	71

Klasifikácia: CPI sa člení do 12 odborov, 44 skupín, 101 tried podľa klasifikácie COICOP (verzia COICOP5).

3.3 Pokrytie štatistických oblastí a okruhov

- Pokrytie obyvateľstva: Z populačného hľadiska index pokrýva okolo 90% domácností. Zahŕňa 5 nasledovných skupín populácie:

- zamestnanci
  - manuálne pracujúci zamestnanci
  - nemanuálne pracujúci zamestnanci
- osoby samostatne činné
- roľníci
- dôchodcovia
- inštitucionálne domácnosti

Zvlášť sú zostavované indexy za: všetky domácnosti (spolu), zamestnancov, dôchodcov, domácnosti s nízkymi príjmami.

- Geografické pokrytie: Územie Slovenskej republiky, mestské aj vidiecke oblasti, ale väčšina cien je zisťovaná v mestských oblastiach.
- Pokrytie položky: Tovary a služby kupované obyvateľstvom za účelom spotreby; náklady na priamu daň, peňažné dary, herne a nelegálne aktivity sú vylúčené. Výpočet indexu spotrebiteľských cien (CPI) je založený na spotrebnom koši 728 položiek (reprezentantov).

3.4 Štatistické pojmy a definície

Index spotrebiteľských cien tovarov a služieb (životných nákladov) pre všetky domácnosti charakterizuje cenový vývoj v celospoločenskom priemere.

Priemerná miera zmeny cien tovarov a služieb kupovaných za účelom spotreby v prevažnej väčšine domácností v Slovenskej republike.

Priemerné spotrebiteľské ceny vybraných výrobkov sú priemerné ceny za SR vypočítané z cien zistených vo vybraných predajniach a prevádzkach služieb.

Druhy cien: Ceny, ktoré sú skutočne platené obyvateľstvom, t. j. vrátane daní a prípadných zliav. Dotácie a zľavy nie sú samostatne sledované.

Obdobie sledovania cien: Ceny sú zisťované mesačne, počas prvých 20 dní sledovaného mesiaca. Od roku 2009 sú ceny palív (benzín a nafta) zisťované týždenne.

Index spotrebiteľských cien zahŕňa:

1) indexy spotrebiteľských cien v členení podľa 12 odborov a 44 skupín tovarov a služieb klasifikácie COICOP;

2) indexy spotrebiteľských cien v členení podľa 12 odborov a 44 skupín tovarov a služieb klasifikácie COICOP za sociálne skupiny (zamestnanci, dôchodcovia a nízkopříjmové domácnosti);

3) mesačné údaje o indexoch spotrebiteľských cien za bežný a predchádzajúci rok, indexy jadrovej a čistej inflácie, sezónne očistené indexy spotrebiteľských cien za skupinu potravín (december 2000=100), priemerné spotrebiteľské ceny vybraných tovarov a služieb, vývoj indexov cien pre úpravy sadzieb cestovných náhrad, grafy vývoja indexov spotrebiteľských cien za domácnosti spolu, zamestnancov, dôchodcov a nízkopříjmové domácnosti;

Koncepty a definície indexu spotrebiteľských cien v Slovenskej republike sú založené na nariadeniach Rady a Komisie týkajúcich sa HICP metodológie.

Všeobecne metodologický základ pre CPI je v súlade s európskym systémom národných účtov ESA 2010, s nariadeniami Rady a Komisie (ktoré sú pre nás povinné) a tiež s manuálom CPI: Teória a prax 2004 (CPI manuál 2004).

3.5 Štatistická jednotka

V spravodajskej sieti sú zahrnuté predajne a prevádzky, kde obyvatelia obvykle nakupujú. Spotrebiteľské ceny sú zisťované v predajňach a prevádzkach služieb spotreby, súkromého a verejného sektoru vlastníctva.

3.6 Cieľová populácia

Nakoľko ide o zisťovanie spotrebiteľských cien na zostavenie indexu spotrebiteľských cien a indexu spotrebiteľských cien podľa sociálnych skupín, cieľovou populáciou sú členovia domácností (zamestnanci, dôchodcovia, študenti,..), ktorí bežne nakupujú v predajňach a prevádzkach.

Za cenové reprezentanty boli vybrané výrobky a služby, ktoré sa významne podieľajú na výdavkoch obyvateľstva a svojím rozsahom reprezentujú celú sféru spotreby.

Cieľom zisťovania spotrebiteľských cien je zistiť ceny bežne platené obyvateľstvom, podchytiť široký cenový rozptyl kvalitatívne porovnateľných výrobkov a zabezpečiť sledovanie vývoja spotrebiteľských cien, ku ktorému dochádza i obmenou sortimentu. Zistené spotrebiteľské ceny sú základnými prvotnými údajmi pre meranie cenovej hladiny spotrebiteľských cien, jej vývoja v čase, priestore a štruktúre a základom pre výpočet indexov spotrebiteľských cien (životných nákladov).

Štatistické zisťovanie sa vykonáva v súlade s Programom štátnych štatistických zisťovaní, ktorý zostavuje Štatistický úrad SR v súčinnosti s ministerstvami a štátnymi organizáciami na trojročné obdobie.

3.7 Geografické pokrytie

Spotrebiteľské ceny jednotlivých reprezentantov sa zisťujú na celom území SR vo vybranej sieti predajní a prevádzok služieb, kde obyvatelia obvykle nakupujú, v členení na 8 krajov, mestských aj vidieckych oblastí.

3.8 Časové pokrytie

Databáza ŠÚ SR obsahuje údaje o indexe spotrebiteľských cien od roku 1997.

3.9 Bázické obdobie

Bázické obdobie je December minulého roku.

Počnúc januárom 2005 sa výpočet indexu spotrebiteľských cien k základnému obdobiu (december 2000) zostavuje reťazením cez december predchádzajúceho roku. Aby bolo zabezpečené, že váhy za základné agregáty odrážajú súčasnú výdavkovú vzorku a spotrebiteľské správanie, sú váhy každoročne revidované. Dôležitou črtou reťazového indexu je, že táto každoročná aktualizácia váh umožňuje a uľahčuje zavedenie nových položiek a podindexov a odstránenie neaktuálnych.

4 Merná jednotka

Index

5 Referenčné obdobie

Mesiac

6 Inštitucionálny mandát

6.1 Právne akty a iné dohody

Právo na zber údajov vo všeobecnosti stanovuje zákon Slovenskej národnej rady č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.

Povinnosť poskytovať údaje je upravená Vyhláškou ŠÚ SR č. 250/2017 Z.z., ktorou sa vydáva Program štátnych štatistických zisťovaní na roky 2018 — 2020.

Štatistický úrad Slovenskej republiky zodpovedá za ochranu získaných dôverných údajov a garantuje ich použitie výlučne na štatistické účely.

Zisťovanie spotrebiteľských cien — krátkodobý výkaz zisťovania Spotrebiteľských cien — KPESC 1 -12.

6.2 Spoločné využívanie údajov

Indexy spotrebiteľských cien (národný index spotrebiteľských cien – CPI ako aj harmonizovaný index spotrebiteľských cien – HICP) sú významným makroekonomickým ukazovateľom, dôležitým pre analytické účely. Slúžia ako významný ukazovateľ pre Národnú banku Slovenska, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ministerstvo financií SR a ostatné ústredné orgány štátnej správy, pre posudzovanie vplyvu vývoja cien na životnú úroveň obyvateľstva. Sú využívané pri valorizácii dôchodkov a miezd, pri posudzovaní vplyvu vývoja cien na životné minimum a ďalšie účely. Harmonizovaný index spotrebiteľských cien, počítaný podľa jednotnej metodiky EÚ, slúži na medzinárodné porovnanie cenového vývoja v rámci krajín Európskej Únie a Európskeho hospodárskeho priestoru, je dôležitým ukazovateľom pre ECB.

Údaje sú pravidelne (mesačne) zasielané do Eurostatu, medzinárodným inštitúciám — IMF, OECD, OSN, ILO a rezortným partnerom — NBS, MF SR, MP SR, MH SR.

7 Štatistická dôvernosť

7.1 Politika štatistickej dôvernosti

Ochrana štatistickej dôvernosti (ochrana dôverných štatistických údajov) je systém vzájomne prepojených opatrení v oblasti legislatívnej, metodickej, organizačnej, technickej, bezpečnostnej a personálnej, zabraňujúcich úniku dôverných štatistických údajov alebo predčasnému zverejneniu štatistických informácií. Orgány vykonávajúce štátnu štatistiku sú povinné zaistiť ochranu dôverných štatistických údajov pred zneužitím spôsobom stanoveným v § 25a a § 29 a 30 zákona č.540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov. Zásady aplikácie ochrany dôverných štatistických údajov sú k dispozícii na webovej stránke ŠÚ SR na adrese:

<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/services/infoservis/confidential>

7.2 Zaobchádzanie s údajmi

Dôverné štatistické údaje sa nezverejňujú. Prístup k dôverným údajom môžu mať len výskumné subjekty na vedecké účely, podrobnejšie informácie sú uvedené v bode 10.4 tejto správy.

8 Politika zverejňovania

8.1 Kalendár prvého zverejnenia

Kalendár prvého zverejnenia obsahuje časový rozvrh prvého publikovania vybraných ukazovateľov, určuje presné dátumy prvého zverejnenia údajov na nasledujúce 4 mesiace.

Kalendár je aktualizovaný mesačne. Zahŕňa hlavné ekonomické a sociálne ukazovatele, ktoré sú v súčasnosti stanovené v rámci nariadení EÚ a špeciálneho štandardu MMF, ktoré definujú aj normy včasnosti.

V kalendári prvého zverejňovania sa berú do úvahy dátumy zverejnenia, ktoré zohľadňujú termíny spracovania údajov a dátumy zverejnenia Eurostatu.

Údaje sú zverejnené v deň zverejnenia o 9.00 hodine na internetovej stránke ŠÚ SR (www.statistics.sk) v časti Katalóg informatívnych správ a zároveň sú k dispozícii u hovorca ŠÚ SR. Upozornenie na upresnenie termínov je tiež zverejňované na internetovej stránke ŠÚ SR.

8.2 Prístup ku kalendáru prvého zverejnenia

[Kalendár prvého zverejnenia](http://www.statistics.sk) je uvedený na internetovej stránke Štatistického úradu SR (<http://www.statistics.sk>). Poznámka informujúca verejnosť o dostupnosti kalendára je uvedená aj v publikácii "Indexy spotrebiteľských cien v Slovenskej republike".

Údaje sa zverejňujú súčasne všetkým zainteresovaným stranám vydaním "Informatívnych správ", ktoré sú zverejnené na internetovej stránke Štatistického úradu SR:

Informatívne správy

[Informatívne správy](#)

8.3 Prístup používateľov k štatistickým informáciám

Politika šírenia štatistických informácií je formulovaná v súlade so zákonom o štátnej štatistike, stratégiou rozvoja Štatistického úradu SR, stratégiou šírenia informácií Eurostatu a Kódexom postupov pre európsku štatistiku.

Princípy zverejňovania a poskytovania štatistických informácií sú k dispozícii na internetovej stránke ŠÚ SR na adrese:

[Princípy zverejňovania a poskytovania](#)

Politika šírenia štatistických informácií je k dispozícii na internetovej stránke ŠÚ SR na adrese:

[Politika šírenia štatistických informácií](#)

9 Periodicita zverejňovania

Mesačné zverejňovanie údajov.

10 Dostupnosť a zrozumiteľnosť

10.1 Tlačové správy

Vydávané mesačne ako "Informatívne správy" podľa kalendára prvého zverejnenia;

Internetová stránka:

<http://www.statistics.sk>

Informatívne správy:

<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/products/informationmessages/>

10.2 Publikácie

Indexy spotrebiteľských cien (CPI a HICP), jadrová a čistá inflácia, priemerné ceny pohonných látok (týždenne), celý spotrebný kôš (ročne) sú publikované na internetovej stránke štatistického úradu SR www.statistics.sk (Štatistiky > Makroekonomické štatistiky > Spotrebiteľské ceny a ceny produkčných štatistik > Ukazovatele - Kľúčové ukazovatele – Spotrebiteľské ceny (inflácia)).

Edičný program publikácií:

[Náhľad dokumentu\(pdf 338.0 KB\)](#)

Údaje sú pravidelne mesačne publikované v publikácii "INDEXY SPOTREBITEĽSKÝCH CIEN V SR" :

[Publikácia_archív](#)

a ročne v "ŠTATISTICKEJ ROČENKE SLOVENSKEJ REPUBLIKY":

[Dokument na stiahnutie \(pdf 13.0 MB\)](#)

10.3 On-line databázy

verejná databáza — DATAcube:

[DATACUBE](#)

Obsahuje dátové tabuľky (kocky) za ukazovatele hospodárskeho a sociálno-ekonomického vývoja. Údaje z rôznych štatistických okruhov sú dostupné v mesačných, štvrťročných alebo ročných časových radoch a umožňujú vytváranie vlastných výberov.

verejná databáza — [S TATdat](#):

Databáza obsahuje reporty (tabuľky) za ukazovatele hospodárskeho a sociálno-ekonomického vývoja. Údaje z rôznych štatistických okruhov sú dostupné v mesačných, štvrťročných alebo ročných časových radoch v územných štruktúrach za Slovenskú republiku.

<http://udaje.statistics.sk/statdat/#>

10.4 Prístup k mikroúdajom

Mikroúdaje (primárne štatistické údaje obsahujúce údaje týkajúce sa jednotlivých štatistických jednotiek) nie sú zverejňované.

Prístup k anonymizovaným mikroúdajom môžu mať na vedecké účely výskumné subjekty:

- univerzity a ostatné vzdelávacie organizácie vyššieho vzdelávania;
- organizácie, alebo inštitúcie vedeckého výskumu.

Podmienky poskytnutia prístupu k dôverným štatistickým údajom na vedecké účely je uvedené na webovej stránke ŠÚ SR na adrese:

<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/services/infoservis/access>

10.5 Iné

Podľa určenia a požiadaviek rezortných partnerov a pre potreby k získaniu podkladov k tvorbe spotrebného koša a zostaveniu váh spotrebného koša sa môže vykonávať okrem pravidelného zisťovania aj nepravidelné zisťovanie spotrebiteľských cien ako podklad pre :

- mesačné spracovanie údajov, ktoré sa musia overiť k určitému termínu
- rokovania vlády SR a iných orgánov
- prípravu revízie schémy indexov spotrebiteľských cien
- iné účely

10.6 Dokumentácia o metodike

Všeobecne metodologický základ pre index spotrebiteľských cien (CPI) je v súlade s európskym systémom národných účtov ESA 2010, s nariadeniami Rady a Komisie, (ktoré sú pre členské štáty EÚ povinné) a tiež s manuálom CPI: Teória a prax 2004 (CPI manuál 2004).

Koncepty a definície indexu spotrebiteľských cien v Slovenskej republike sú založené na nariadeniach Rady a Komisie týkajúcich sa HICP metodológie.

Metadáta štatistických výstupov sú dostupné nezávisle od publikácie v elektronickej forme.

Metadáta sú aktualizované vo verejných databázach podľa metodických smerníc pre databázu DATACUBE. Aktualizácia metaúdajov šírených v databázach, ako aj metaúdajov na portáli sa

vykonáva podľa ročných časových tabuliek aktualizácie. Relevantnými dokumentmi sú Pravidlá a zásady tvorby a aktualizácie databázy DATACUBE.

Každá publikácia obsahuje metodické poznámky a kontakt na informačný servis.

Na internetovej stránke ŠÚ SR sú k dispozícii:

- formuláre štatistických výkazov v národnej verzii vrátane metodických poznámok;

<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/metadata/surveys/>

- metodické listy (podrobné popisy štatistických ukazovateľov) v národnej verzii.

<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/macroeconomic/prices/metadata/>

10.7 Dokumentácia o kvalite

Interná dokumentácia ŠÚ SR k zabezpečeniu kvality štatistických výstupov:

- Metodický pokyn pre aplikovanie matematicko-štatistických metód pre štatistické zisťovanie MET-3/2012

- Metodický pokyn - Indikátory kvality štatistických výstupov a štatistických procesov MET-2/2012

11 Riadenie kvality

11.1 Zabezpečovanie kvality

ŠÚ SR má zavedený systém manažérstva kvality. Príručka kvality obsahuje opis systému manažérstva kvality a naplnenie požiadaviek normy ISO 9001. Uplatnenie príručky v praxi zabezpečuje, že všetky činnosti, ktoré majú vplyv na kvalitu vytváraných produktov sú plánované, riadené, preskúmané, vyhodnocované a spĺňajú požiadavky akceptované v objednávke.

Príručka kvality je k dispozícii na adrese:

[Príručka kvality](#)

Základom celého systému manažérstva kvality je Kódex postupov pre európsku štatistiku:

<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/aboutus/key.documents/code.of.practise>

[Deklarácia kvality](#)

11.2 Hodnotenie kvality

Kvalita štatistiky indexu spotrebiteľských cien je veľmi dobrá. Pokrytie, referenčné obdobie, zber údajov, kontrola a spracovanie údajov sa riadia metodikou Eurostatu.

- metodika je v súlade s európskym systémom národných účtov ESA 2010, s nariadeniami rady a Komisie a tiež manuálom Indexu spotrebiteľských cien (CPI): Teória a prax (CPI manuál 2004) ;

- proces zberu údajov sa zabezpečuje v rámci integrovaného štatistického informačného systému, v ktorom sú zabudované kontroly pre zber údajov, ktoré zabezpečujú kvalitu výstupných informácií

;

- zber údajov zabezpečujú pracovníci jednotlivých pracovísk ŠÚ SR vyškolený na zber údajov v teréne ;
- zber údajov zabezpečujú aj pracovníci ústredia ŠÚ SR, čo sa týka administratívnych, regulovaných, internetových cien.

Pokiaľ ide o výsledky jednotlivých hodnototvorných procesov, za dobrú sa považuje celková kvalita ukazovateľa indexu spotrebiteľských cien.

12 Relevantnosť

12.1 Potreby používateľov

Kľúčoví užívatelia jednotlivých štatistických produktov sú uvedení v marketingovom pláne:

- medzinárodné organizácie - Eurostat, OECD, ILO, IMF
- národné inštitúcie - ústredné orgány štátnej správy SR, ministerstvá, Národná banka Slovenska, podniky, výskumné organizácie, akademická obec, výskumní pracovníci a študenti, interní a externí používatelia

Konzultácie s užívateľmi vyžaduje štatistický zákon, ktorý kladie dôraz na spoluprácu s inými organizáciami (ministerstvami a inými štátnymi organizáciami) pri príprave Programu štátnych štatistických zisťovaní. Osobitne sa konzultácie realizujú s NBS a rezortnými partnermi.

12.2 Spokojnosť používateľov

Spokojnosť používateľov je sledovaná prostredníctvom „Prieskumu spokojnosti užívateľov s produktmi a službami ŠÚ SR“, ktorý sa pravidelne vykonáva s dvojročnou periodicitou. Vyhodnotenie prieskumu spokojnosti užívateľov zahŕňa aj mieru spokojnosti (celkovo a pre špecifikované oblasti, ako aj skupiny produktov) a predkladá sa spolu so závermi a návrhmi na zlepšenie stretnutia vrcholového manažmentu.

Výsledok prieskumu spokojnosti v roku 2017 je uvedená na internetovej stránke ŠÚ SR na adrese: [Prieskum spokojnosti_rok 2017](#)

12.3 Úplnosť štatistických informácií

100 % úplnosť štatistických informácií v porovnaní s príslušným právnym predpisom - nariadením Komisie č. 995/2012.

Rozsah zisťovania indexov spotrebiteľských cien z hľadiska klasifikácie COICOP (Klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu), požadovanej Eurostatom je splnená.

Časové rady údajov za jednotlivé ukazovatele sú dostupné vo verejnej databáze ŠÚ SR a v databáze Eurostatu.

13 Presnosť a spoľahlivosť

13.1 Celková presnosť

ŠÚ SR vynakladá veľké úsilie, aby zabránil výskytu chýb v údajoch a vykonáva dôsledné overovanie údajov na zistenie chýb.

Presnosť štatistiky spotrebiteľských cien je veľmi dobrá, aby sa eliminoval výskyt chýb na vstupe údajov, ŠÚ SR pravidelne realizuje stretnutia s terénnymi zamestnancami, zamerané na skvalitnenie získaných údajov.

Väčšina chýb je priamo konzultovaná na pracoviskách so spravodajskými jednotkami.

13.2 Výberové chyby

V metodických pokynoch pre zisťovanie, preverovanie a predkladanie údajov o spotrebiteľských cenách tovarov a služieb zaradených do spotrebného koša sú uvedené postupy pre prípady, keď nie je možné zistiť cenu v sledovanom období, čím sa zabezpečuje zvýšenie kvality dát na vstupe.

Kontrola správnosti zistených údajov sa vykonáva na základe súboru opráv s informáciami ako sú priemerné ceny a početnosti v bežnom a predchádzajúcom období, štandardnú odchýlku, počet cien reprezentanta presahujúci zadanú toleranciu 20% voči cenám predchádzajúceho mesiaca, resp. voči aritmetickému priemeru a počet cien reprezentantov, ktorých cena sa líši od aritmetického priemeru o viac ako jednu štandardnú odchýlku.

Programové vybavenie umožňuje vykonávanie opráv interaktívnym modelovým spôsobom.

13.3 Nevýberové chyby

K predchádzaniu nevýberovým chybám, t.zn. chybám v procese zberu a spracovania ŠÚ SR má v integrovanom štatistickom informačnom systéme (IŠIS) zabudované logické a dátové kontroly na úrovni mikroúdajov aj na úrovni agregovaných údajov, ktoré sa vykonávajú počas zberu a spracovania údajov.

V spracovaní rozlišujeme ceny zistené, odhadnuté (imputované ceny pri nezistených cenách).

Vyššie spomínaný postup "doplňovania - imputácie" cien, ktoré nie je z objektívnych dôvodov možné v danom mesiaci zistiť, sa neaplikuje pri centrálne dosadzovaných cenách a dočasne nezisťovaných reprezentantoch. Cenu nie je potrebné uvádzať len vtedy, ak sa v žiadnej spravodajskej jednotke určený reprezentant vôbec nepredáva. Ide v podstate o prípady, keď neexistuje príslušná obchodná jednotka, resp. prevádzka na celom území pracoviska ŠÚ SR.

Pre štatistické zisťovanie platí zásada, že sa sledujú a uvádzajú ceny výrobkov zodpovedajúcich kvalitatívnym parametrom uvedených v Popisoch reprezentantov (Popisy reprezentantov sa zostavujú podľa Registra reprezentantov platného pre príslušný rok).

14 Včasnosť a dochvilnosť

14.1 Včasnosť

Zverejnenie údajov vo verejnej databáze ŠÚ SR sa riadi interným harmonogramom. Údaje o indexe spotrebiteľských cien sú zverejnené do 15. dní po skončení referenčného mesiaca v súlade s kalendárom prvého zverenia a diseminované medzinárodným a národným organizáciám.

14.2 Dochvil'nost'

Termíny zverejnenia informatívnych správ sú dodržiavané.

15 Porovnatel'nost' a koherentnost'

15.1 Geografická porovnatel'nost'

Štatistika indexov spotrebiteľských cien sa zostavuje za celé územie SR.

15.2 Porovnatel'nost' v čase

Porovnatel'né časové rady pre spotrebiteľské ceny sú k dispozícii od roku 1997.

15.3 Prierezová koherentnost'

Časové rady "Indexu spotrebiteľských cien" na novú klasifikáciu COICOP 11 sú počítané k základnému obdobiu (december 1995) a na klasifikáciu COICOP 12 sú počítané k základnému obdobiu (december 2000).

Počnúc januárom 2005 sa výpočet indexu spotrebiteľských cien k základnému obdobiu (december 2000) realizuje reťazením cez december predchádzajúceho roku. Aby bolo zabezpečené, že váhy za základné agregáty odrážajú súčasnú výdavkovú vzorku a spotrebiteľské správanie, sú váhy každoročne revidované. Dôležitou črtou reťazového indexu je, že táto každoročná aktualizácia váh umožňuje a uľahčuje zavedenie nových položiek a podindexov a odstránenie zastaralých, neaktuálnych.

Nevýhodou metódy reťazenia je neaditivita, t.j., keď nový časový rad je prepojený na starý, indexy vyššej úrovne po prepojení nemôžu byť získané ako vážený aritmetický priemer jednotlivých indexov, používajúc nové váhy.

15.4 Vnútoraná koherentnost'

Štatistické výstupy sú vnútorne konzistentné.

16 Náklady a záťaž respondentov

Nakoľko zisťovanie spotrebiteľských cien realizujú terénni zamestnanci ŠÚ SR, nevzniká záťaž na strane respondenta.

17 Revízia údajov

17.1 Politika revízií

Politika revízií upravuje základné pravidlá a všeobecné postupy, pomocou ktorých sú predbežne zostavené údaje neskôr revidované, ako aj uplatňované v revíziách z iných dôvodov.

Politika a kalendár revízií je k dispozícii na internetovej stránke ŠÚ SR na adrese:

<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/products/revisions>

Od roku 2005 sa výpočet indexu spotrebiteľských cien k základnému obdobiu (december 2000) realizuje reťazením cez december predchádzajúceho roku. Aby bolo zabezpečené, že váhy za základné agregáty odrážajú súčasnú výdavkovú vzorku a spotrebiteľské správanie, sú váhy každoročne revidované. Dôležitou črtou reťazového indexu je, že táto každoročná aktualizácia váh umožňuje a uľahčuje zavedenie nových reprezentantov a podindexov a odstránenie nemoderných. Pre zabezpečenie prepojenia starých a nových časových radov, je pri počítaní reťazového indexu potrebné prekryvacie obdobie (k), v ktorom má byť index počítaný, použijúc starú a novú sadu váh. Týmto prekryvacím obdobím môže byť mesiac alebo rok. ŠÚSR pri reťazení stanovil december predchádzajúceho roka ako prekryvacie obdobie, t.j. v roku 2020 je týmto obdobím december 2019. December 2019 je posledným obdobím, za ktoré sa počíta index na predchádzajúcom spotrebnom koši a systéme váh a zároveň je referenčným (základným) obdobím pre ceny nového spotrebného koša a nový systém váh. December predchádzajúceho roka tvorí teda prepojenie (prekryvacie obdobie) medzi predchádzajúcim a novým indexom a tieto vytvárajú reťazový index.

Reťazový index môže mať dve, alebo viac prepojení. Medzi každým prepájacím obdobím index môže byť počítaný ako index s fixnými váhami.

17.2 Revízia údajov v praxi

Údaje sú pri prvom zverejnení definitívne. V prípade akejkolvek revízie (aj za predchádzajúce roky) je v databázach a v relevantných publikáciách ŠÚ SR umiestnená poznámka upozorňujúca, že údaje boli revidované. Zmeny v metodike sú oznamované po ich zavedení formou metodických vysvetliviek alebo poznámok k publikovaným údajom.

Pre potreby revízie sú pravidelne konané:

- každoročné porady s gestormi zisťovania spotrebiteľských cien k revízií spotrebného koša na nasledujúci rok, obmena reprezentantov, nové reprezentanty, metodika, pokyny, návrhy a iné.
- pravidelné stretnutia s kolegami z NBS pri revízií spotrebného koša, návrhy, zmena v regulácií, legislatívne zmeny, očisťovanie zmien spotrebných daní a DPH a iné.

18 Štatistické spracovanie

18.1 Zdrojové údaje

Štatistika indexov spotrebiteľských cien sa zostavuje na základe zisťovania **KPESC 1-12** "Karta prvotnej evidencie spotrebiteľských cien" je spolu s jej charakteristikou uvedená vo Vyhláške Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 250/2017 Z. z., ktorou sa vydáva Program štátnych štatistických zisťovaní na roky 2018 až 2020.

18.2 Periodicita zberu údajov

Zisťovanie spotrebiteľských cien sa vykonáva pravidelne mesačne za vybrané reprezentanty univerzálneho spotrebného koša.

18.3 Zber údajov

Zisťovanie spotrebiteľských cien a ostatných údajov charakterizujúcich výrobok, resp. službu uskutočňuje zamestnanec odboru terénneho zisťovania osobne v spolupráci so zamestnancami spravodajskej jednotky. Ceny niektorých tovarov a služieb (napr. v ubytovacích zariadeniach, hoteloch či reštauráciách) je možné zisťovať aj telefonicky, cez internet, určitá časť reprezentantov sa zisťuje centrálnymi pracovníkmi odboru cenových štatistik, ide o položky administratívnych cien, regulovaných cien, sadzobníkové ceny, ale aj položky s tržnými cenami, ktoré sú rovnaké pre celé územie SR.

Spotrebiteľská cena sa zisťuje zásadne vrátane dane z pridanej hodnoty (DPH).

18.4 Validácia údajov

Validácia údajov je zabudovaná v integrovanom štatistickom informačnom systéme ŠÚ SR. Pri zbere údajov sa rozlišujú nasledovné kontroly:

1- formálne kontroly realizované automaticky v procese zberu údajov, kontrola vstupných dát na úrovni opytovateľa,

2- neformálne kontroly, počas automatizovaného spracovania dát prebieha kontrola komplexnosti z pohľadu počtosti a kvality vstupných dát, ako aj očistenie sezónnosti tovarov a služieb.

Z pohľadu závažnosti chýb sa rozlišujú:

I - infomatívne chyby – poskytujú dodatočné informácie, ktoré sú potrebné pre proces kontroly a korekcie údajov. Poskytujú informáciu o prípadných prekročeníach stanovených tolerancií,

Z - závažné chyby – identifikované chyby sú v procese spracovania overené, konzultované, v relevantných prípadoch opravené.

V systéme IŠIS sú definované aj kontroly a algoritmy pre tvorbu výstupov, ktoré zabezpečujú ich požadovanú kvalitu.

18.5 Spôsob spracovania údajov

- Výpočet najnižších úrovní indexov: Pomer jednoduchého aritmetického priemeru v bežnom a základnom období.
- Agregácia: Základné indexy sú agregované na niekoľko úrovní použijúc Laspeyresov vzorec.
- Zosúladenie výdavkov a základného obdobia: Váhy referenčného obdobia: kalendárny rok 2018. Váhy sú cenovo aktualizované.
- Prepojenie preváženého indexu na historický index: K dispozícii sú historické časové rady na úroveň 12 odborov a 44 skupín klasifikácie COICOP.
- Referenčné obdobie: December 2000 (index=100).
- Bázické obdobie pre váhy: Kalendárny rok 2019, pri výpočte váh boli porovnávané údaje získané zo štatistiky národných účtov, štatistiky zisťovania rozpočtov domácností (rodinných účtov) a administratívnych zdrojov.

18.6 Úprava údajov

Sezónne očistené indexy: ŠÚ SR publikuje sezónne očistené rady. Pre sezónne úpravy indexu spotrebiteľských cien používame podľa odporúčania Eurostatu softvér DEMETRA. Časové rady mesačných indexov spotrebiteľských cien za potraviny sú od januára 2002 s bázou december 2000=100. Sezónne očistené časové rady údajov sú každý mesiac menené doplnením nových údajov.

Úprava cien pri spracovaní: Nariadenie Komisie (ES) č. 330/2009 z 22. apríla 2009 stanovuje minimálne kritériá zaobchádzania so sezónnymi výrobkami s cieľom zlepšiť porovnateľnosť, spoľahlivosť a relevantnosť indexu spotrebiteľských cien a harmonizovaných indexov spotrebiteľských cien.

ŠÚ SR realizuje pri riešení sezónnych tovarov podľa daného nariadenia využiť „prístup s fixnými váhami“: Podľa prístupu s fixnými váhami Nariadenie komisie (ES) č. 330/2009 stanovuje, že ceny sezónnych tovarov mimo sezóny sa nemajú „preťahovať“, ale pri sezónnych výrobkoch mimo sezóny sa majú použiť odhadované ceny.

Do programového vybavenia je doplnená možnosť presnejšieho očisťovania (zohľadňovania) zmien kvality oceňovaných tovarov a služieb, a to percentuálnou úpravou ceny nahradzovaného (nového) tovaru.

19 Poznámka